

КУДА...? ГДЕ...?

Утврдите значења следећих речи:

језеро – море – река – океан – планина – брдо – равница
исток – запад – север – југ – граница – граничити се – површина – уливати се

ЧИТАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

Маркирајте одговор за који мислите да је тачан, а затим своје одговоре проверите у тексту испод.

☐ Мртво море је језеро.	☐ Налази се на Блиском истоку.
☐ Мртво море је море.	☐ Налази се у Африци.
☐ Богато је биљним светом.	☐ Налази се изнад нивоа мора.
☐ У њему нема живота.	☐ Налази се испод висине мора.
☐ Има 26% соли.	☐ У њега се улива река Јордан.
☐ Вода уопште није слана.	☐ У њега се не уливају реке.

Мртво море... вода без живота

Мртво море је слано језеро у југозападној Азији. Оно се на западу граничи са Израелом, а на истоку са Јорданом. Мртво море представља део израелско-јорданске границе. Површина Мртвог мора, 408 метара испод нивоа мора (1996), најнижа је водена површина на Земљи. Дугачко је 50 км, највећа ширина му је 18 км, а површина му износи 1.020 км². Дубоко је 399 метара. У њега се улива Јордан, као и неколико мањих река.

Encarta Encyclopedia, Brian Brake/Photo Researchers, Inc.

Обична морска вода садржи 4% соли, а у води Мртвог мора има читавих 26%! У таквој води можемо лепо седети и читати новине – нећемо потонути. Ово необично водено пространство добило је име Мртво море јер је толика со у води уништила сваки живот.

Пронађите следеће бројеве у тексту и напишите на шта се односе.

50 км _____

18 км _____

1020 км² _____

399 м _____

Који појмови с леве стране одговарају онима с десне стране?

висина – тежина
 дужина – дубина
 ширина – дебљина
 површина – запремина
 величина

човек _____
 река _____
 кућа _____
 дрво _____
 чаша _____

а. Изведите придеве од следећих именица. Употребите један од суфикса: *-ски/-ки, -ни*.

планина _____
 море _____
 река _____
 југ _____
 север _____
 исток _____
 запад _____
 Америка _____
 Тунис _____
 Нови Сад _____
 Кореја _____
 болница _____

☛ Испред ових суфикса долази до алтернације: *к>ч, г>ж, х>ш, ц>ч*.
 Ирак : ирачки>ирачки
 југ : јужни
 Чех : чешки>чешки
 Петровац : петровачки>петровачки
 Футог : футожски>футошски>футошки
 Париз : паризски>париски>париски

Али! Београд > београдски
 Сви придеви изведени од властитих именица помоћу ових суфикса пишу се малим словом.

равница : равничарски

дан : дневни

село : сеоски

Италија : италијански
 Шпанија : шпански
 Русија : руски

б. Како гласе форме ових придева у женском и средњем роду једнине?

а. Најпре саставите сложенице од понуђених именица, а затим од њих изведите придеве.

Нпр. север, исток: североисток, североисточни, -а, -о

југ, запад: _____
 север, запад: _____
 југ, исток: _____

Довршите реченице.

ЈУЖНО ОД + G

НА ЈУГУ + G

Београд се налази _____ од Новог Сада. Суботица је на _____ Србије. Грчка се налази _____, а Мађарска _____ од Србије.

Испод текста записане су речи које недостају. Одаберите форму за коју сматрате да је исправна и подвуците је.

О Београду...

Београд, главни _____ (I) Србије, налази се у _____ (II) Европи, на Балканском полуострву. Дунав, који повезује западноевропске и _____ (III) земље са земљама југоисточне и источне Европе, протиче кроз подручје Београда (у _____ (IV) од 60 км). Београд се налази на ушћу реке Саве у Дунав.

Северно од _____ (V) налазе се простране равнице Војводине, а јужно – воћњаци и виногради Шумадије.

Београд, град веома бурне историје, један је од најстаријих у Европи. Његова историја траје пуних 7000 година. На простору око _____ (VI) река Саве и Дунава живели су људи још у палеолиту.

Овај град постаје престоница српске државе 1403. г., за време владавине деспота Стефана Лазаревића, _____ (VII) цара Лазара.

I.	а. престоница	б. град	в. место	г. градови
II.	а. југоисточном	б. југоисточног	в. југоисточним	г. југоисточној
III.	а. средњоевропске	б. средњоевропску	в. средњоевропској	г. средњоевропска
IV.	а. висини	б. дебљини	в. дужини	г. величини
V.	а. Београд	б. Београда	в. Београду	г. Београдом
VI.	а. великих	б. велике	в. великим	г. велика
VII.	а. син	б. сина	в. синова	г. сину